

Život baníka

Podnikový časopis Rudných baní, n. p. Kremnica v rokoch 1960 – 1967

V marci tohto roku Kremnický banický spolok pripravil pre členov spolku aj pre širokú verejnosť besedu na tému: Život baníka – podnikový časopis Rudných baní, n.p. Kremnica“ s bývalým šéfredaktorom časopisu a členom nášho spolku Jurajom Grellnethom. Túto milú povinnosť vykonával popri svojom pôvodnom zamestnaní hlavného energetika. Na otázku, ako sa k tejto funkcii dostal, odpovedal: „Keď nastúpil za podnikového riaditeľa Jozef Kernáč¹, tak on vlastne bol iniciátorom tohto, zvolal všetkých zamestnancov podniku a vysvetľoval, že sa ide založiť tento časopis. No už to trvalo hodinu a hodinu, nik sa nehlásil, a ja si tak spomínam, reku dobre by bolo, wartburga mám nového, a aj na benzín by sa zišlo volačo, a tak som zakričal ‚Súdruh podnikový ja to beriem!‘ a ešte ma vyhrešil ‚Basom Ti ja dolinu, ja si tu hubu kazím, mohol si aj skorej povedať a ešte ti budú závidieť!‘....a takto som začal.“



Časopis vydávala ZO KSS, ZV ROH a ČSM spolu s vedením podniku Rudných baní, n. p. v Kremnici. Vychádzal nepravidelne v rokoch 1960 -1967. Riadila ho redakčná rada podnikového riaditeľstva v spolupráci so závodnými radami. Juraj Grellneth, najstarší člen Kremnického banického spolku, nastúpil najprv ako redaktor a rok po začatí vydávania časopisu až do jeho ukončenia bol zodpovedným redaktorom. Redakcia a administrácia mala sídlo v národnom podniku Rudné bane na Malinovského ulici v Kremnici. Presun redakcie do Kremnice súvisel s premiestnením podnikového riaditeľstva z Banskej Bystrice a zároveň bola týmto smerom presunutá aj pracovná pozícia Juraja Grellnetha. Vydávanie povolil Stredoslovenský krajský NV – odbor školstva a kultúry pod č. Škol.333/1961/Fk zo dňa 8.2.1961. Tlačili ho v Tlačiarňach SNP, n. p., závod Banská Bystrica.

Časopis vychádzal nepretržite v rokoch 1960 – 1967. Bol tlačený na novinový papier veľkého formátu 43 x 31cm a jedno číslo malo najčastejšie štyri strany, v rokoch 1962-1963 to boli niekedy dve, v roku 1965 aj 8 strán. V roku 1961 stál jeden výtlačok 40 halierov. V roku 1962 sa niekoľko čísiel dalo kúpiť za 30 halierov. Potom až do konca jeho vydávania to bolo 60 halierov. Cena uvedená pod názvom časopisu však bola len symbolická. Na besede sme sa dozvedeli, že sa jednotlivé čísla rozdeľovali na podnik i závody a k zamestnancom sa dostali zadarmo. Celkový počet výtlačkov sa pohyboval v rozmedzí 2400 až 2700ks.

Skoro od začiatku vydávania sa vedľa názvu časopisu objavovala ilustrácia baníka v prilbe s kahancom. Od čísla 9 v roku 1964 sa zmenilo logo, vypustil sa z neho obrázok a zostal len nápis „Život baníka“, ktorý bol tlačený vo farebných úpravách – zelenej, červenej, modrej, oranžovej a fialovej, hlavne pri výročiach a sviatkoch. V pravom rohu vedľa hlavičky časopisu sa niekedy



¹ Jozef Kernáč bol podnikovým riaditeľom národného podniku Rudné bane v rokoch 1958 – 1960. Krátko po začatí vychádzania časopisu ho vystriedal Ján Fronk (1960-1971). Jozefovi Kernáčovi bolo v roku 1960 udelené vyznamenanie Rad Červenej zástavy práce.



zverejňovali politické heslá ako napr.: „Komunizmus môžeme vybudovať prácou, prácou a zase len prácou miliónov. Chruščov“. Nezabúdajme v akom období časopis vychádzal. Základný obsah tohto špecificky zameraného časopisu bol v súlade s charakterom podnikovej tlače, v tomto prípade oblasť rudného

baníctva s povinnou propagáciou vtedajšieho politického systému a jeho ideológie.

V časopise nájdete informácie o všetkých závodoch, ktoré v tom čase patrili pod podnikové riaditeľstvo v Kremnici: Kremnica, Banská Štiavnica, Hnúšťa, Pezinok, Špania Dolina, Dúbrava, Banská Hodruša, Poproč a v priebehu vydávania časopisu v roku 1965 sa začlenil aj Solivar v Prešove, ktorý bol vyňatý z národného podniku Chemko Strážske, ako o tom informuje článok „Bud’te pozdravení, noví spolupracovníci“ v čísle 7/1965.

Prvú stranu zaberali prevažne politické a hospodársko-výrobné témy: pravidelné vyhodnocovanie hospodárskeho plánu, mesačné, kvartálne a polročné ekonomické rozbor a bilancie, budovateľské úspechy brigád socialistickej práce, výsledky zjazdov KSČ a KSSS. Stred časopisu sa venoval rozsiahlej problematike banského dobývania, vývoju nových technológií, otázkam bezpečnosti a kvality práce, zlepšovateľským hnutiam a vynálezom, investičnej výstavbe, informáciám o situácii na jednotlivých závodoch. Občas sa objavil článok z histórie baníctva alebo reportáž o pracovno-politických a spoločenských návštevách jednotlivcov alebo skupín prevažne do krajín tzv. východného bloku: Maďarsko, Poľsko, Rumunsko, Bulharsko, ZSSR, Juhoslávia (napr. z výletov do banských závodov v zahraničí, vytvorenie a udržiavanie družobných vzťahov a pod.) Zaujímavé sú aj krátke oznamy z oblasti sledovania trendov v banskej technike a technológii v západných krajinách. Na poslednej strane ste si mohli prečítať spoločenské rubriky, aforizmy, vtipy, kreslený humor, športové spravodajstvo aj informácie o úspechoch TJ Baník, knižné novinky a rôzne osvetové príspevky. Najviac ma v tejto časti zaujal článok „Unikátna lyžiarska útulňa v Kremnici“, dnes tomuto miestu hovoríme „tepluška“. Pri lyžiarskom vleku na Jarabici vybudoval lyžiarsky oddiel TJ Baník spoločenskú oddychovú miestnosť v starom banskom diele – štôlni. Na výstavbe tohto diela sa podieľali aj dvaja členovia nášho spolku Jozef Krieger a Anton Chmelík (č. 1/1967).

V septembrovom čísle sa pravidelne písalo o oslavách dňa baníkov a zverejňoval sa zoznam vyznamenaných. Udeľovali sa vtedy nasledovné vyznamenania: Rad červenej zástavy práce, Rad Červenej hviezdy práce, vyznamenanie za pracovnú vernosť a za pracovnú obetavosť a nakoniec aj ocenenie Priekopník socialistickej práce.

Do časopisu prispievali hlavne technicko-hospodárski pracovníci podnikového riaditeľstva a výrobných závodov. Z Kremničanov do časopisu prispievali napr. Ing. Oliver Finka, člen nášho spolku („Spoločné dielo sa vydarilo“, o prepojení šachty Ludovika s prepadliskom Šturec), RNDr. Jaroslav Mazúrek, bývalý člen spolku („Dokumentácia v kremnickej banskej oblasti“ č.23/1962 a 24-25/1962; Vzácne nerasty zo Železníka č.7-8/1966), Bedrich Gayer, ktorému sme na 7. stretnutí SBMaO v Kremnici odhaľovali pamätnú tabuľu na budove bývalého archívu, napísal napr. článok „Kremnické banské právo“ v č. 11/1966.

Časopis zanikol pre nedostatok čitateľov. Posledným vydaním bolo číslo 4/1967 zo dňa 22. apríla 1967. Rozhodnutie o zastavení vydávania časopisu prišlo „zhora“. Ako dôvod bolo uvedené nedostatočné množstvo vydávaných kusov, ktoré nedosiahlo počet 5 000. Faktom je, že časopis prestal vychádzať po odchode zodpovedného redaktora Juraja Grellnetha z národného podniku Rudné bane Kremnica. Zároveň sa v tom čase začalo uvažovať o presťahovaní podniku späť do Banskej Bystrice. V rámci pohľadu späť do minulosti si dnes môžete prečítať niekoľko výtlačkov vo Vedeckej knižnici v Banskej Bystrici

v čítárni viazaných periodík, kde sú uložené výtlačky doručované na KNV, odbor školstva a kultúry v Banskej Bystrici.

Na záver ešte dve úsmevné príhody z vydávania časopisu od p. Grellnetha: „Boli všelijaké prípady, napríklad, keď prišla kontrola, práve sme pripravovali vianočné číslo s vetvičkou a sviečkou. Ten z krajského výboru strany hneď, že tá sviečka musí ísť preč. A prečo, veď sviečka je symbol Vianoc. Nie, je to symbol cirkvi. Všetci vieme, že sa vtedy o takých veciach nedalo dohadovať. Pred uzávierkou sme mali vždy plné ruky práce. Všetky príspevky sa čítali trikrát. Prvýkrát, keď prišli do redakcie, druhýkrát, keď sa vytlačil kontrolný výtlačok a potom ešte raz, či nie sú chyby. Napriek tomu sa nám stalo, že ‚v Hodruši hralo dvanásťčlenné kvarteto‘.“



Na konci besedy sme si mohli pozrieť výtlačky tohto časopisu požičané zo Štátneho ústredného banského archívu v Banskej Štiavnici, kam ich pán Juraj Grellneth odovzdal. V čase písania tohto článku sa pripravuje v Knižnici Jána Kollára v Kremnici na podnet p. Grellnetha digitálna verzia vybraných článkov z tohto časopisu, ktorá bude v najbližšej dobe ako plnotextová rešerš k dispozícii všetkým čitateľom.

Ďakujeme Jurajovi Grellnethovi za peknú besedu.

Ing. Ivana Horváthová,
tajomník Kremnického banického spolku

Fotografie: Ivan Čillík, člen Kremnického banického spolku.

Ďalšie fotografie z besedy si môžete pozrieť na webovej stránke:

<http://www.i.vancillik.eu/83737-beseda-zi-vot-banika-podnikovy-casopis-rudnych-bani-n-p-kremnica-s-jeho-byvalym-sefredatorom-jurajom-grellnethom>